

KINNITATUD Tartu Ülikooli nõukogu
30. novembri 2007. a määrusega nr 36
(jõust 01.01.2008)

MUUDETUD Tartu Ülikooli nõukogu
20. juuni 2008. a määrusega nr 12
(jõust 30.06.2008)

MUUDETUD Tartu Ülikooli nõukogu 29.
jaanuari 2010. a määrusega nr 1
(jõustunud 01.03.2010)

TEADUSKRAADIDE PÕHIMÄÄRUS

Võetud vastu ülikooliseaduse paragrahvi 14 lõike 3 punkti 5 ning Tartu Ülikooli põhikirja paragrahvi 10 punkti 5 alusel.

I. Määruse reguleerimisala

1. Tartu Ülikooli (edaspidi ülikool) teaduskraadide põhimäärus (edaspidi põhimäärus) reguleerib teaduskraadide taotlemise ja andmise korda ning väitekirjadele esitatavaid nõudeid ülikoolis.

II. Ülikoolis antavad teaduskraadid

2. Enne 1. juunit 2002. a Haridus- ja Teadusministeeriumi õppekavade registrisse kantud õppekavade lõpetajatele antavate teaduskraadide nimetused on *magister scientiarum* (MSc), *magister artium* (MA) ja *doctor philosophiae* (PhD). Konkreetse eriala nimetus lisatakse teaduskraadi nimetusele. Usu-, õigus- ja arstiteaduses on teaduskraadi nimetus vastavalt *magister theologiae* (*mag. theol.*), *magister iuris* (*mag. iur.*) ja *doctor theologiae* (*dr. theol.*), *doctor iuris* (*dr. iur.*), *doctor medicinae* (*dr. med.*), *doctor pharmaciae* (*dr. pharm.*)⁴.

3. Pärast 1. juunit 2002. a Haridus- ja Teadusministeeriumi õppekavade registrisse kantud õppekavade lõpetajatele antava teaduskraadi nimetuseks on filosoofiadoktor (inglisekeelne vaste – *Doctor of Philosophy*; lühend – PhD). Nimetusele lisatakse sulgudes õppekava nimetus või kitsam õppekavajärgne eriala.

III. Teaduskraadide andmise õigus

4. Teaduskraad antakse ülikooli nõukogu kinnitatud õppekava, sealhulgas ühisõppekava alusel. [jõustunud 01.03.2010]

5. Teaduskraadi andva nõukogu määrab õppekava kinnitamisel või muutmisel ülikooli nõukogu. Teaduskraadide andmise õiguse võib määrata:

5.1. teaduskonna nõukogule;

5.2. teaduskonna koosseisu kuuluva instituudi nõukogule;

5.3. mitme teaduskonna ja/või teaduskonna koosseisu kuuluva instituudi nõukogu ettepanekul moodustatud ühisnõukogule;

5.4. ühisõppekava koostöölepingu alusel moodustatud kõrgkoolide ühisnõukogule.
[jõustunud 01.03.2010]

6. Enne 1. juunit 2002. a Haridus- ja Teadusministeeriumi õppekavade registrisse kantud magistriõppekava täies mahus läbinutele antavate teaduskraadide *magister scientiarum* (MSc) ja *magister artium* (MA) andmise õigus antakse ülikooli nõukogu poolt õppekava kinnitamisel või muutmisel nõukogule, millesse kuulub vähemalt kuus teaduskraadiga liiget, kellest vähemalt kahel on doktorikraad või sellele vastav kvalifikatsioon. Doktorikraadi andmise õigus antakse ülikooli nõukogu poolt õppekava kinnitamisel või muutmisel nõukogule, millesse kuulub vähemalt kuus liiget, kellel on doktorikraad või sellele vastav kvalifikatsioon.

7. Punktis 5.3 nimetatud ühisnõukogu koosseisu kinnitab rektor. Punktis 5.4 nimetatud ühisnõukogu moodustatakse ühisõppekava koostöölepingus kokku lepitud korras.
[jõustunud 01.03.2010]

8. Iga konkreetse väitekirja kaitsmisel võib nõukogu koosseisu laiendada lisaliikmetega, kes vastavad punktis 6 nimetatud nõuetele. [jõustunud 01.03.2010]

9. Rektor kehtestab väitekirja vormistamise nõuded, kaitsmise protseduurireeglid ning väitekirjade publitseerimise korra. Ühisõppekava koostöölepingu alusel kaitsstavate väitekirjade kaitsmise protseduurireeglid ja väitekirjade publitseerimise kord lepitakse kokku lepingus. [jõustunud 01.03.2010]

10. Kraadi taotlemisega seotud küsimuste otsustamisel osalevad vaid nõutavat teaduskraadi või sellele vastavat kvalifikatsiooni omavad nõukogu liikmed. Teaduskraadi andmise otsustamisel ei ole õigust hääletada väitekirja juhendajal(tel). Otsus on vastu võetud, kui selle poolt hääletas enam kui pool otsustamisel osalevatest otsustusõiguslikest nõukogu liikmetest, kuid mitte vähem kui neli otsustusõiguslikku nõukogu liiget. [jõustunud 01.03.2010]

11. Nõukogu liikmetel, kellel nõutav teaduskraad või sellele vastav kvalifikatsioon puudub, on väitekirjaga seotud küsimuste arutamisel sõnaõigus, kuid küsimuste otsustamisel nad ei osale.

12. Juhul, kui nõukogu koosseis või tegevus ei vasta käesolevale põhimäärusele, võib ülikooli nõukogu temalt teaduskraadide andmise õiguse ära võtta ja määrata uue kraadi andva nõukogu.

IV. Nõuded teaduskraadi taotlejale

13. Magistrikraadi taotlejal peab olema enne 1. juunit 2002. a Haridus- ja Teadusministeeriumi õppekavade registrisse kantud õppekavade lõpetajatele antud bakalaureusekraad või sellele vastav kvalifikatsioon. Doktorikraadi taotlejal peab olema enne või pärast 1. juunit 2002. a Haridus- ja Teadusministeeriumi õppekavade registrisse kantud õppekavade lõpetajatele antud magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon.

14. Väitekirja kaitsmisele lubamist saab taotleda isik juhul, kui ta on täitnud vastava õppekava õppekorralduseeskirjas nõutud mahus.

V. Nõuded magistriväitekirjale

15. Magistriväitekiri on iseseisev, vähemalt teadusartikli mahus uurimus, milles on esitatud uuritava probleemi teaduslik lahendus ning mis sisaldab sissejuhatust, meetodikat, arutelu, tulemusi, järeldusi, kokkuvõtet ning kasutatud kirjanduse loetelu. Magistriväitekiri on vormistatud kas köidetud originaaltekstina või ühe või mitme teadusliku publikatsiooni või monograafia äratrukina, mis esitatakse köidetult koos sissejuhatuse ja kokkuvõttega.

VI. Nõuded doktoriväitekirjale

16. Doktoriväitekiri on iseseisev uurimistö, milles on esitatud konkreetse teadusliku probleemi argumenteeritud originaalne lahendus ja mille tulemused on leidnud piisavat avalikustamist rahvusvahelises erialases kirjanduses. Kunstierialadel võib doktoriväitekirjaks olla iseseisev uurimistö, mille üks osa on konkreetse teadusliku probleemiga seotud loominguline projekt ja mille tulemused on publitseeritud rahvusvahelises erialases kirjanduses või publikule avatud esitlustena. Väitekiri peab sisaldama

16.1 ülevaadet uurimisprobleemi olemusest;

16.2 uurimisülesande püstitust;

16.3 kaitsmisele esitatavaid väiteid;

16.4 meetodika kirjeldust;

16.5 uurimisülesande lahendamise käiku ja tõestust;

16.6 kokkuvõtet;

16.7 kasutatud kirjanduse loetelu;

16.8 ammendavat eestikeelset kokkuvõtet töö erinevate osade sisu kohta, kui väitekiri on kirjutatud võõrkeeles ning ammendavat võõrkeelset kokkuvõtet töö eri osade sisu kohta, kui väitekiri on kirjutatud eesti keeles;

16.9. loomingulise projekti puhul dokumenteeritud ja publitseeritud avalikku esitlust.

[jõustunud 01.03.2010]

17. Doktoriväitekiri on vormistatud kas:

17.1. Kokkuvõtva ülevaateartikliga varustatud varem avaldatud publikatsioonide seeriana, mis trükitakse ära ülikooli väitekirjade seerias (*Dissertationes ... Universitatis Tartuensis*). Kokkuvõtva ülevaateartikliga varustatud publikatsioonide seeria puhul on eelduseks vähemalt kolme artikli avaldamine punktides 18.1-18.4 ja 18.6 nimetatud väljaannetes või vähemalt ühe eelnimetatud artikli ja vähemalt kahe (kahe artikli puhul vähemalt ühe)

leiutise patendi või patenditaotluse olemasolu vastavalt punktidele 18¹.1-18¹.2. Kui publikatsioonil või leiutisel on mitu autorit, tuleb ära näidata kraaditaotleja konkreetne panus selle valmimises. [jõustunud 01.03.2010]

17.2. Ülikooli väitekirjade seerias (*Dissertationes ... Universitatis Tartuensis*) ilmunud monograafiana, mis vastab punktis 16 toodud nõudmistele ja mis on läbinud rahvusvahelisel tasemel eelretsenseerimise vähemalt kahe sõltumatu vastava eriala tunnustatud teadlase poolt.

Ülikooli väitekirjade seerias (*Dissertationes ... Universitatis Tartuensis*) ilmunud monograafia puhul on eelduseks väitekirjaga seonduval teemal vähemalt ühe artikli publitseerimine punktides 18.1-18.4 ja 18.6 nimetatud väljaannetes. [jõustunud 01.03.2010]

17.3. Punktis 18.5 nimetatud monograafiana. Juhul kui monograafia ei sisalda kõiki punktis 16 nimetatud komponente, tuleb monograafia esitada kaitsmisele koos kõiki punktis 16 nõutud sisulisi osasid sisaldava lisaga, mis publitseeritakse ülikooli väitekirjade seerias (*Dissertationes ... Universitatis Tartuensis*).

17.4. Kunstierialadel uurimistöna koos loomingulise projektiga, mis on ilmunud ülikooli väitekirjade seerias (*Dissertationes ... Universitatis Tartuensis*), ja

17.4.1. mille tulemused on publitseeritud vähemalt kolme artiklina punktides 18.1-18.4 ja 18.6 nimetatud väljaannetes või vähemalt ühe eelnimetatud artiklina koos vähemalt kahe (kahe artikli puhul vähemalt ühe) leiutise patendi või patenditaotlusega vastavalt punktidele 18¹.1 – 18¹.2 või

17.4.2. mille tulemused on publitseeritud vähemalt kolme publikule avatud ja dokumenteeritud esitlusena, millest vähemalt üks on toimunud välismaal või rahvusvahelise loomingulise projekti raames ning mis on läbinud rahvusvahelise eelretsenseerimise vähemalt kahe sõltumatu vastava eriala tunnustatud spetsialisti või teadlase poolt.

17.5. Vastavalt ühisõppekava koostöölepingus kokku lepitud nõuetele.

[jõustunud 01.03.2010]

18. Doktoriväitekirjas sisalduva uurimistöö tulemuste avalikustamiseks loetakse järgmisi uurimusliku sisuga teaduspublikatsioone:

18.1. artiklid ajakirjades, mida indekseerib *Thomson Reuters Web of Science*,

18.2. artiklid ajakirjades, mis kuuluvad ERIH „A“ või „B“ kategooriasse;

18.3. artiklid teistes rahvusvahelistes eelretsenseeritavates eriala juhtivates teadusajakirjades, millel on rahvusvaheline kolleegium, rahvusvaheline levik, indekseeritavus mitmetes rahvusvahelistes andmebaasides ja avatus kaastöödele;

18.4. artiklid või peatükid tunnustatud rahvusvaheliste teaduskirjastuste väljaannetes;

18.5. rahvusvaheliselt tunnustatud teaduskirjastuse välja antud monograafia;

18.6. publikatsioonid, mis vastavad ühisõppekava koostöölepingus kokku lepitud nõuetele.

18¹. Doktoriväitekirjas sisalduva uurimistöö tulemuste teaduspublikatsioonidena avalikustamisega loetakse samaväärseks:

18¹.1. patendid, mis on registreeritud regioonis või riigis, kus leiutise patentsuse suhtes on tehtud ekspertiis;

18¹.2. esitatud patenditaotlused juhul, kui neile on lisatud rahvusvahelise patenditaotluse korral rahvusvahelise otsingu teinud patendiameti positiivne kirjalik arvamus leiutise patentsuse kohta või rahvusliku patenditaotluse korral regionaalse või rahvusliku patendiameti positiivne otsus leiutise patentsuse kohta.

[jõustunud 01.03.2010]

VII. Magistrikraadi taotlemise kord

19. Magistrikraadi taotleja esitab nõukogule järgmised dokumendid:

19.1. avaldus kraadi taotlemiseks, milles on märgitud, millist teaduslikku kraadi taotletakse;

19.2. kaitsmiseks esitatud väitekiri (eksemplaride arvu määrab nõukogu);

19.3. elulugu (*curriculum vitae*) koos teaduspublikatsioonide loeteluga;

19.4. juhendaja(te) kirjalik hinnang väitekirja kohta. [jõustunud 01.03.2010]

20. Nõukogu võtab ühe kuu jooksul alates väitekirja esitamisest vastu ühe järgmistest otsustest:

20.1. lubab väitekirja kaitsmisele;

20.2. ei luba väitekirja kaitsmisele.

21. Juhul, kui nõukogu otsustab lubada väitekirja kaitsmisele, määratakse samas kindlaks väitekirja oponent(id), kaitsmise aeg ja koht ning vajaduse korral kaitsmise ajaks nõukogu lisaliikmed vastavalt punktile 8.

22. Väitekirja oponendil peab olema sama teadusvaldkonnaga seotud teaduskraad või sellele vastav kvalifikatsioon.

23. Pärast kaitsmisele lubamist esitab kraaditaotleja nõukogule väitekirja köidetult (eksemplaride arvu määrab nõukogu) ja elektrooniliselt nõukogu määratud tähtaja jooksul.

24. Nõukogu saadab väitekirja köidetult ja elektrooniliselt raamatukokku ning kraaditaotleja eluloo (*curriculum vitae*) elektrooniliselt õppeosakonna õppekorralduse spetsialistile.
[jõustunud 01.03.2010]

25. Informatsioon kaitsmise kohta avaldatakse ülikooli ajalehes ja ülikooli veebilehel.

26. Magistriväitekirjad säilitatakse elektrooniliselt ülikooli raamatukogus.

VIII. Doktorikraadi taotlemise kord

27. Doktorikraadi taotleja peab esitama nõukogule järgmised dokumendid:

27.1. avaldus kraadi taotlemiseks, milles on märgitud, millist teaduslikku kraadi taotletakse;

27.2. väitekirja trükivalmis tekst;

27.3. elulugu (*curriculum vitae*) koos teaduspublikatsioonide loeteluga;

27.4. juhendaja(te) kirjalik hinnang väitekirja kohta (juhul, kui töö on juhendaja).

[jõustunud 01.03.2010]

28. Nõukogu saadab kolme tööpäeva jooksul alates punktis 27 mainitud dokumentide saamisest väitekirja trükivalmis teksti ja kraaditaotleja eluloo (*curriculum vitae*) koos teaduspublikatsioonide loeteluga akadeemilisele sekretärile, kes hindab esitatud materjalide formaalset vastavust nõuetele, kaasates selleks vajadusel eksperte. Akadeemiline sekretär esitab nõukogule oma kirjaliku seisukoha viie tööpäeva jooksul. Juhul, kui väitekirja on esitatud punktis 17.3 kirjeldatud kujul, esitab akadeemiline sekretär oma seisukoha kolme nädala jooksul. [jõustunud 01.03.2010]

29. Nõukogu võtab ühe kuu jooksul alates taotleja poolt esitatud dokumentide saamisest vastu ühe järgmistest otsustest:

29.1. lubab väitekirja kaitsmisele;

29.2. ei luba väitekirja kaitsmisele;

29.3. saadab väitekirja eelretsenseerimisele.

30. Eelretsensioonide saabumisel võtab nõukogu vastu ühe järgmistest järgmise otsustest:

30.1. lubab väitekirja kaitsmisele;

30.2. puuduste korral nõuab väitekirja ümbertöötamist ja parandamist ning pärast paranduste sisseviimist võtab vastu uue otsuse kaitsmisele lubamise kohta;

30.3. ei luba väitekirja kaitsmisele.

31. Kui nõukogu otsustab lubada väitekirja kaitsmisele, määratakse samas ka väitekirja oponend (oponendid), kaitsmise aeg ja koht ning vajaduse korral nõukogu lisaliikmed. Töö oponendiks võib olla ka eelretsensent.

32. Väitekirja eelretsensendiks ja oponendiks saab määrata vastava eriala rahvusvaheliselt tunnustatud teadlase, kellel on doktorikraad või sellele vastav kvalifikatsioon, kes ei tööta Tartu Ülikoolis ning kellel ei teki selle ülesande täitmisel huvide konflikti. Vähemalt üks

doktoriväitekirja oponent peab olema väljastpoolt Eestit, juhul kui rektor ei otsusta nõukogu ettepanekul teisiti.

33. Nõukogu protokoll peab sisaldama kraaditaotleja nime, väitekirja pealkirja originaal- ja eesti keeles või kui väitekiri on eesti keeles, siis väitekirja pealkirja eesti ja inglise keeles, juhendaja(te), oponent(t)i(de) ning lisaliikmete olemasolul lisaliikmete nimesid koos teaduskraadide ning institutsionaalse kuuluvusega, kaitsmise toimumise aega ja kohta ning taotletava kraadi täpset nimetust. [jõustunud 01.03.2010]

34. Pärast kaitsmisele lubamist esitab kraaditaotleja nõukogule publitseeritud ja elektroonilisel kujul väitekirja.

35. Väitekiri peab olema ülikooli raamatukogus tutvumiseks kättesaadav paberil ja elektrooniliselt ülikooli raamatukogu veebilehel vähemalt üks kuu enne kaitsmist, välja arvatud juhul, kui väitekirja kaitsmine on kuulutatud kinniseks ja/või väitekirja avaldamisele on seatud piirangud. Informatsioon kaitsmise kohta avaldatakse ülikooli ajakirjas Universitas Tartuensis ja ülikooli veebilehel.

35¹. Käesolevas peatükis sätestatud kohaldatakse ühisõppekava alusel välja antava doktorikraadi taotlemise puhul niivõrd, kui võrd ühisõppekava koostöölepingus ei ole sätestatud teisiti.
[jõustunud 01.03.2010]

36. Doktoriväitekirjad säilitatakse ülikooli raamatukogus.

IX. Väitekirja kaitsmine

37. Väitekirja kaitsmine toimub nõukogu koosolekul avaliku akadeemilise diskussioonina. Kui väitekiri sisaldab riigisaladust, ärisaladust või muud salastatud teavet, võib rektor nõukogu ettepanekul kuulutada koosoleku kinniseks ja/või seada väitekirja avaldamisele piirangud. Kaitsmine saab toimuda vaid siis, kui kohal on kraaditaotleja ja vähemalt üks oponentidest ning koos lisaliikmetega vähemalt 6 otsustusõiguslikku nõukogu liiget, kes vastavad punktis 6 esitatud nõuetele. Kaitsmisel võib osaleda ka reaalajas toimuva kahe-suunalise pilti ja heli võimaldava side abil (nt Skype, videokonverents vms).
[jõustunud 01.03.2010]

38. Kaitsmisprotseduuri põhietapid on:

- 38.1. kraaditaotleja ettekanne (*lectio praecursoria*);
- 38.2. akadeemiline diskussioon kraaditaotleja ja oponentide vahel;
- 38.3. diskussioon nõukogu liikmete ja kohalviibijate osavõtul;
- 38.4. otsuse vastuvõtmine ja väljakuulutamine.

39. Nõukogu otsustab kinnisel arutelul, kas anda väitekirja autorile taotletav teaduskraad. Otsuse vastuvõtmisel lähtub nõukogu väitekirja vastavusest nõuetele ning kraadi taotleja suutlikkusest kaitsta diskussioonis oma väitekirja põhiseisukohti. Otsus võetakse vastu vastavalt punktile 10. Nõukogu võib anda hinnangu väitekirjale ja selle kaitsmisele järgmisel hinnangute skaalal: *summa cum laude* („suurima kiitusega”), *cum laude* („kiitusega”), *optime approbatur* („parimalt nõuetele vastav”) ja *approbatur* („nõuetele vastav”).

40. Diplomi väljaandmise aluseks on nõukogu protokoll, mis peab sisaldama kraaditaotleja nime, väitekirja pealkirja originaal- ja eesti keeles või kui väitekiri on eesti keeles, siis

väitekirja pealkirja eesti ja inglise keeles, juhendaja(te), oponend(t)i(de) ja väitekirja kaitsmisel viibinud otsustusõiguslike nõukogu liikmete nimesid koos teaduskraadidega, nõukogu esimehe nime ning otsust kraadi andmise kohta.

40¹. Käesolevas peatükis sätestatud kohaldatakse ühisõppekava alusel väitekirja kaitsmise puhul niivõrd, kui võrd ühisõppekava koostöölepingus ei ole sätestatud teisiti.

[jõustunud 01.03.2010]

X. Nõukogu otsuste vaidlustamine

41. Käesolevas põhimääruses ja teistes õigusaktides sätestatud väitekirjade kaitsmist puudutavate eeskirjade rikkumise korral võib nõukogu otsuse peale esitada apellatsiooni õppekorralduseeskirja alusel moodustatud vaidluskomisjonile ühe nädala jooksul alates nõukogu otsuse teatavaks tegemisele järgnevast päevast. Vaidluskomisjon otsustab 30 päeva jooksul apellatsiooni esitamisest, kas ta jätab vaidlustatud otsuse jõusse või tühistab selle ning saadab otsuse teinud kogule uueks läbivaatamiseks. Vaidluskomisjon menetleb asja õppekorralduseeskirjas ette nähtud korras. Vaidluskomisjoni otsus ülikoolis edasikaebamisele ei kuulu.

42. Nõukogu võib kraadi andmise otsuse tühistada, kui väitekirjas esitatud andmed osutuvad võltsituuks või plagieerituiks. Vastav taotlus esitatakse õppekorralduseeskirja alusel moodustatud vaidluskomisjonile, kes esitab oma seisukoha kraadi andnud nõukogu esimehele. Tühistava otsuse korral kaotab kraaditaotleja alatiseks õiguse taotleda teaduskraadi Tartu Ülikoolis. Sellekohane nõukogu otsus avalikustatakse ülikooli ajalehes ja ülikooli veebilehel.

XI. Rakendussätted

43. Käesolev määrus jõustub 1. jaanuaril 2008.

44. Tartu Ülikooli nõukogu 29. jaanuari 1999. a otsusega nr 1 kinnitatud ning 28. novembri 2003. a määrusega nr 18 ja 31. märtsi 2006. a määrusega nr 4 muudetud Tartu Ülikooli teaduskraadide põhimäärus tunnistatakse kehtetuks.